

משה ברנשטיין

"תערוכות בתל-אביב וביפו" / הארץ / 18.4.68 / תע' יחיד / גלריה "צ'מרינסקי" / תל-אביב

יש ספק מסוים אם הדיון בתערוכתו של משה ברנשטיין מקומו במסגרת הדיון על תערוכות ציור, במובן המקובל; מעריציו של משה ברנשטיין לא ישנו את דעתם גם לאור ביקורת שלילית - ובצדק: אין הם מעוניינים, בעיקרו של דבר, בציור, אלא באלמנטים ספרותיים וסיפוריים המעסיקים צייר זה. אלה שאינם ממעריציו, לא יגלו בתערוכה הנוכחית שום דבר חדש שיגרום להם לשנות את דעתם - שכן גם תערוכה זו, כקודמותיה, מורכבת מעבודה גראפית, שהיא למעשה אילוסטרציה לסיפורים על העיירה. אותם סמלים שהיו בתערוכות הקודמות - היהודי השחוח תחת נטל צרורו, הפמוט, הרבי, הגדר, העיירה המסוגגנת וכיוצא באלה - מופיעים גם כאן ומזכירים להרבה אנשים שאפילו סמל, אם משתמשים בו יותר מדי, מתרוקן מתוכנו ונעשה סכימה. יתר על כן, גם מקוריותם של סמלים אלה (שהרי אין ספק שאין אלה דמויות דיוקן - הן חוזרות פעמים רבות מדי ובאורח סטריאוטיפי) מוטלת בספק לא קטן. מספיק להיזכר, מה עושה שאגאל בחומר-גלם כזה. כך או כך, נכון לצופה בתערוכה גם חלק בידורי: מאניפסט רעיוני בו יוצא משה ברנשטיין ב"אני מאמין" חריף נגד הציור המופשט (היום - בתקופת אמנות ה"פופ").

יואב בראל, בין פיכחון לתמימות: על האמנות הפלסטית בשנות ה-60 בתל אביב, מוזיאון תל אביב לאמנות, 2004